

Yhdyskuntien jätevesien ravinteiden talteenoton menetelmäselvitys

Nanni Aliklaavu
Ramboll Finland Oy
22.1.2025

Sisältö

1. Selvityksen tausta ja tavoitteet
2. Jätevesilietteiden sisältämien ravinteiden hyödyntämisen nykytilanne
3. Ravinteiden talteenottomenetelmät
4. Teknillistaloudellinen analyysi valittujen menetelmien osalta
5. Yhteenveto

Selvityksen tausta ja tavoitteet

- Ympäristöministeriön ravinteiden kierrätysohjelmaa (Raki) vuodesta 2012 lähtien
- Vuodesta 2020 Raki-avustuksia erityisesti yhdyskuntien jätevesien ravinteiden kierrätykseen
- Suomen kestävän kasvun ohjelmaan sisältyy Euroopan Unionin elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta ravinteiden kierrätykseen liittyviin hankkeisiin vuosina 2021–2025
- Varautumisen ministerityöryhmän myöntämä tukikokonaisuus (n. 45 milj. €) yhdyskuntien jätevesien ravinne- ja energiapotentiaalin hyödyntämiseen osana maatalouden tukikokonaisuutta
- Menetelmäselvityksen tavoitteena on tutkia jätevesilietteen käsittelyn menetelmiä, joilla saadaan erotettua ja otettua talteen ravinteita ensisijaisesti lannoitevalmistekäyttöä varten
- Tarkastellaan menetelmien teknistä valmiusastetta (TRL), käyttöönotettavuutta Suomen vallitsevassa infrastruktuurissa ja ympäristöolosuhteissa, menetelmän taloudellisia toimintaedellytyksiä vallitsevassa markkinatilanteessa sekä erotetun ja talteen otetun jakeen käytettävyyttä lannoitevalmisteenä
- Selvitys on rajattu fosforin ja typen talteenottoon

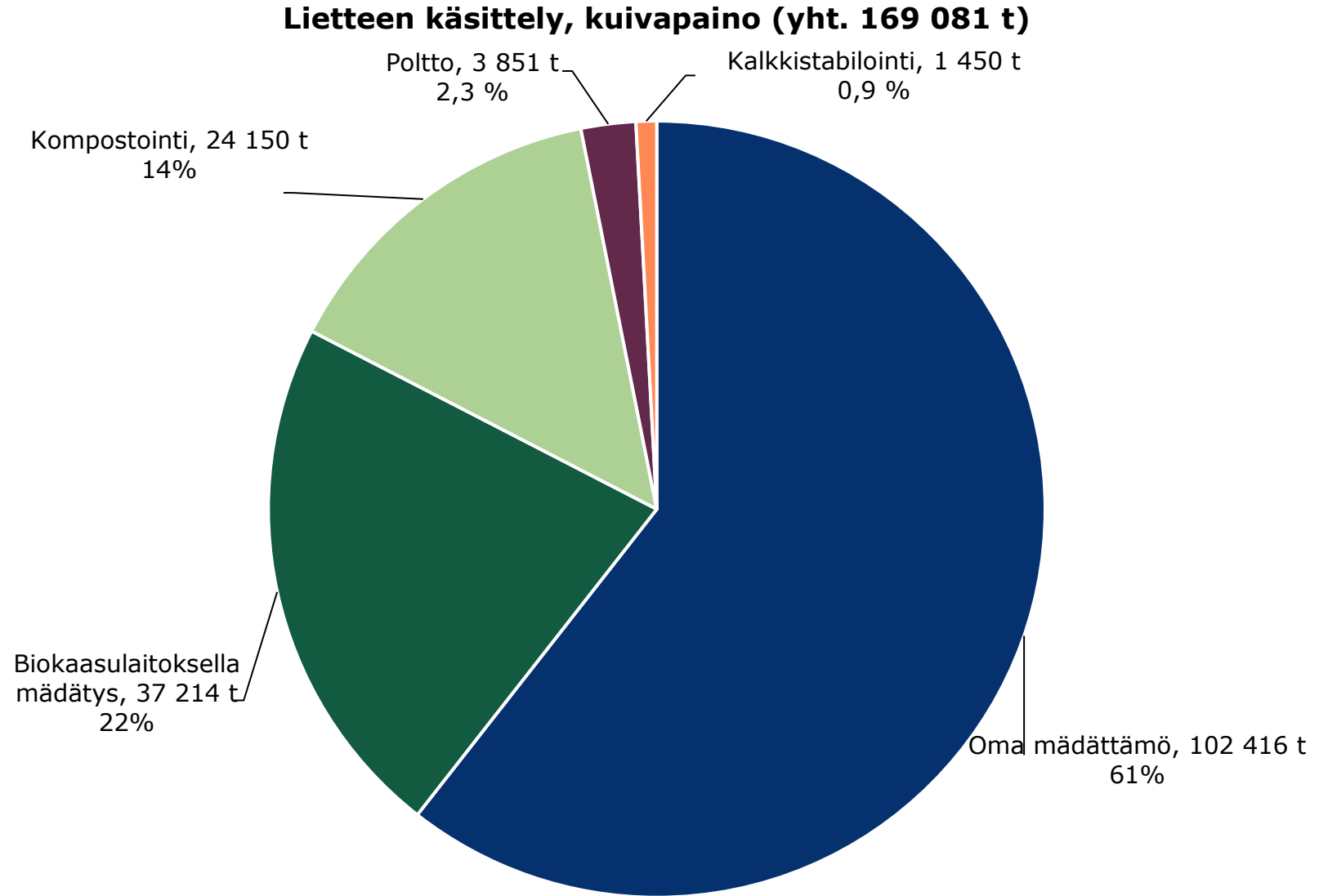

Jätevesilietteiden sisältämien ravinteiden hyödyntämisen nykytilanne

Nykyisellään yhdyskuntien jätevesilietteet hyödynnetään sellaisenaan pääasiassa maataloudessa ja viherrakentamisessa

- Haitta-aineet yms.
- Uusi fosforiasetus (1/2023)

Tyypillisellä suomalaisella puhdistamolla 97 % fosforista ja 9 % typestä päätyy lietteeseen

Ravinteiden talteenottomenetelmät

Jäteveden nestejakeet

- Struviitin *tai kalsiumfosfaatin* saostus
- Strippaus
- Kalvomenetelmät
- NPHarvest
- Aqua2N
- Levä- ja mikrobituotanto

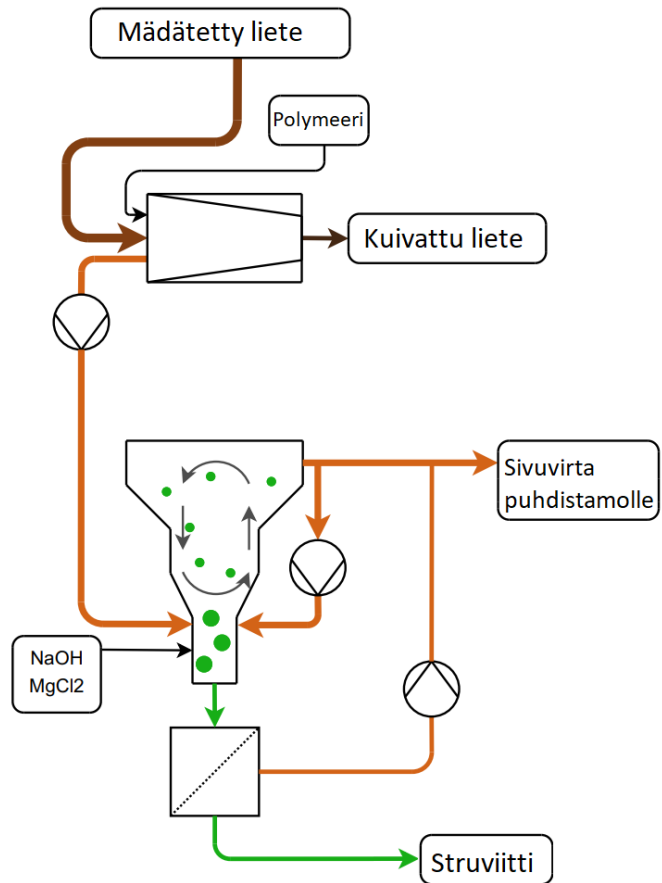
Jätevesiliete

- RAVITA (kemiallinen liete jälkikäsitteystä)
- Fosforin talteenotto vivianiittina
- Poltto
- Kaasutus
- Torrefiointi
- Pyrolyysi
- Märkähiilto (HTC)
- Hydroterminen nesteytys (HTL)
- Märkä-kemiallinen liuotus ja struviitin/CaP:n saostus
- Ylikriittinen vesikaasutus (SCWG)
- Ylikriittinen vesihapetus (SCWO)
- Märkähapetuksen (WO) ja nanosuodatuksen yhdistelmä
- Valkofosforin talteenotto

Jätevesilietetuhka

- Märkäkemialliset talteenottomenetelmät
- Terminen käsittely (tai metallurginen käsittely)
- Kemiallisen ja termisen käsittelyn yhdistelmä
- Ioninvaihtoprosessit

Struviitin saostus

(muokattu, P-REX 2015)

(Balslev 2018)

TRL 9

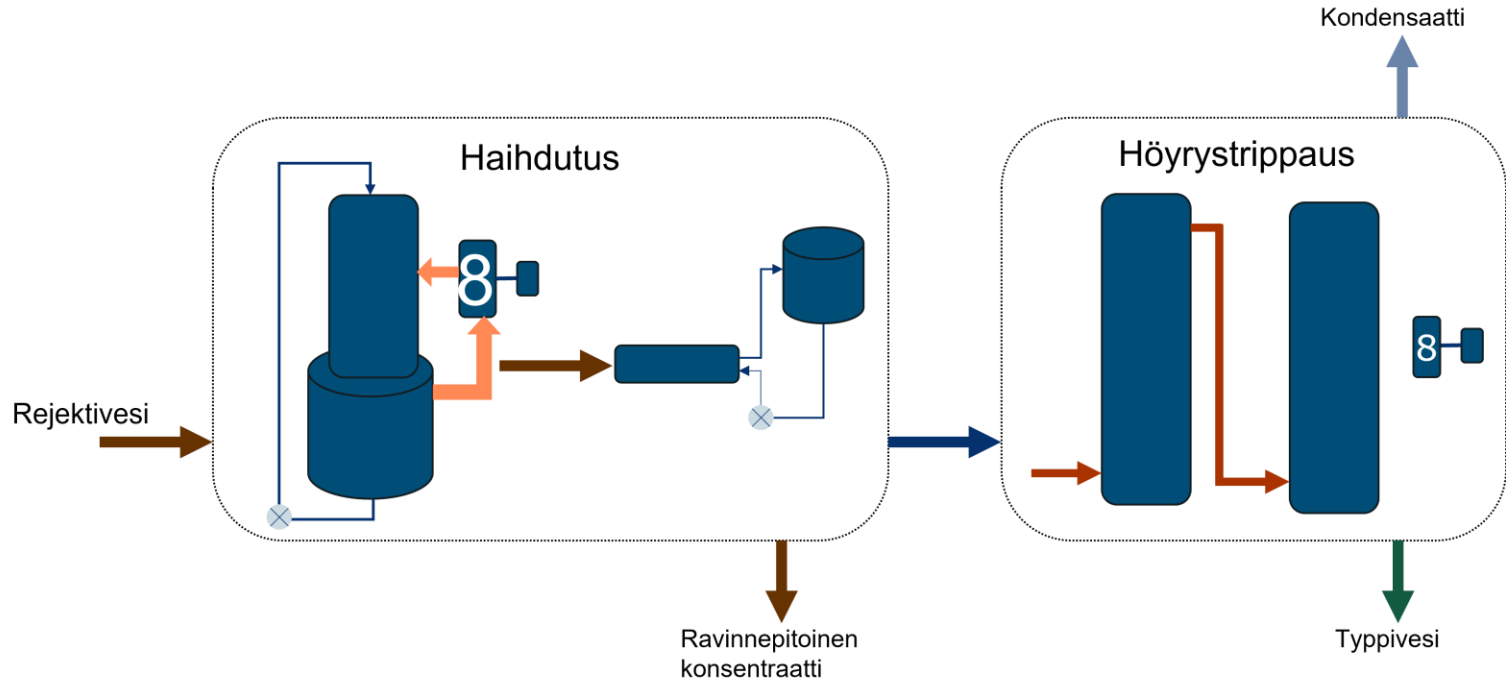
Vaatii biologisen fosforinpoiston

Syöte tyypillisesti mädätyksen rejektivesi

Lopputuotteena struviitti (MgNH_4PO_4)

Talteenottoaste syötteestä
< 90 % $\text{PO}_4\text{-P}$
< 20 % $\text{NH}_4\text{-N}$

Strippaus

(muokattu, Kinnunen 2019)

TRL 9

Syötteenä nestejäte, jossa korkea typpipitoisuus (mädätyksen rejktivesi)

Lopputuotteena ammoniumsulfaatti, ammonium-nitraatti-liuos tai ammoniumvesi

Talteenottoaste syötteestä $\leq 90\% \text{ NH}_4\text{-N}$

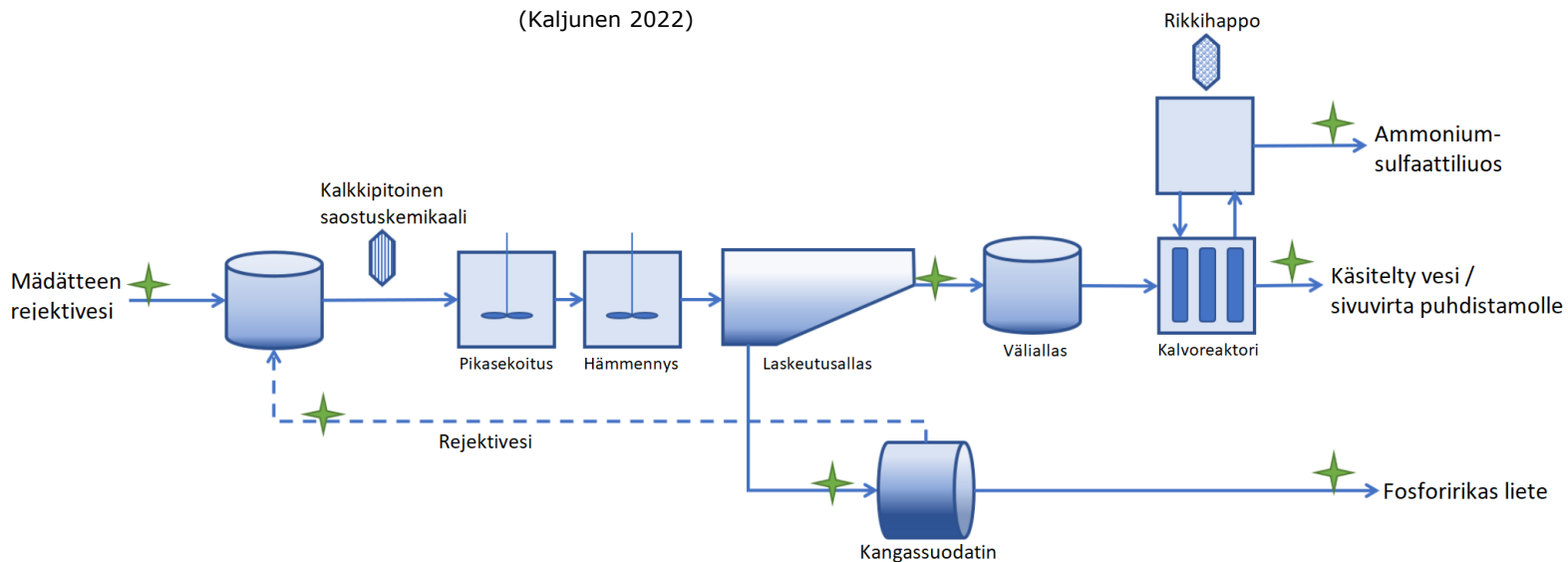
NPHarvest

(Kaljunen 2022)

(Kaljunen 2022)

(muokattu, Kaljunen 2022)

TRL ~6-7

Syötteenä mädätyksen reiektivesi

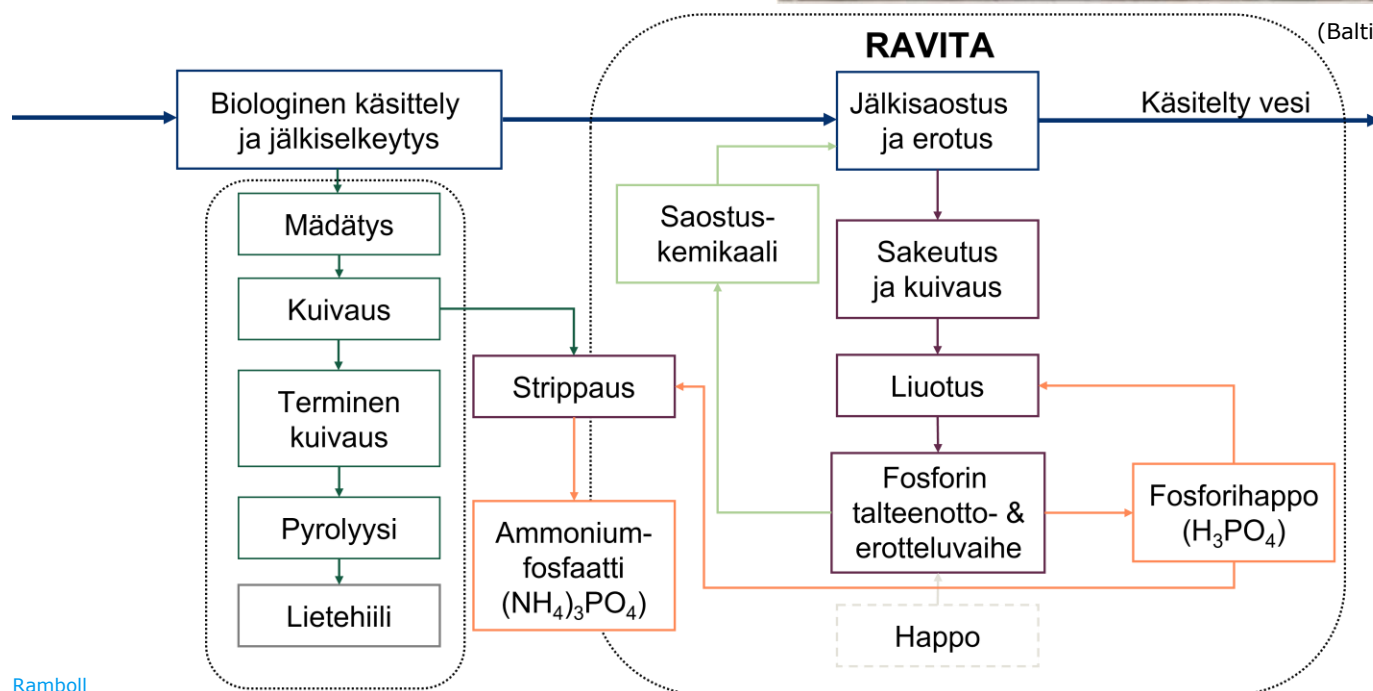
Lopputuotteena ammoniumsulfaatti tai ammoniumfosfaatti ja fosforipitoinen sakka

Talteenottoaste syötteestä
~ 70 % $\text{NH}_4\text{-N}$
 ≤ 90 % P (jos Bio-P)

(Baltic Smart Water Hub 2020)

(muokattu, Valtari 2022)

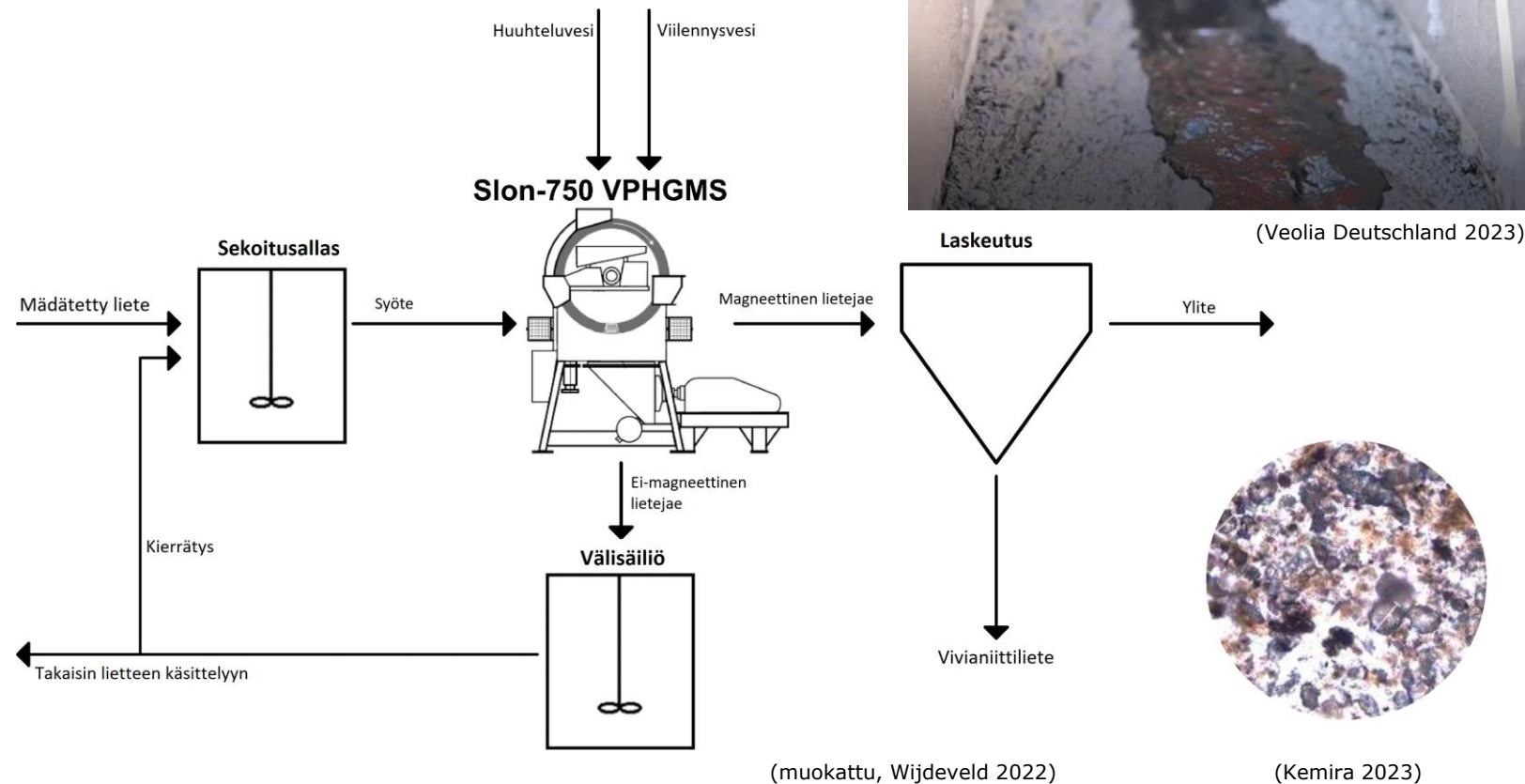
TRL ~6-7

Syötteenä kemiallisesti jälkisaostettu liete

Lopputuotteena fosforihappo (H_3PO_4) tai ammoniumfosfaatti ($(NH_4)_3PO_4$), jos yhdistetty strippausprosessin

Talteenottoaste syötteestä $\leq 95\% P$

Fosforin talteenotto vivianiittina (ViviMag®)

(Veolia Deutschland 2023)

TRL ~ 6-7

Syötteenä mädätetty liete
tai mahdollisesti sakeutettu
liete

Lopputuotteena
vivianiittiliete

Talteenottoaste syötteestä
vivianiittimuodossa
olevasta fosforista jopa
90 %

Märkäkemialliset talteenottomenetelmät tuhkasta

TRL 8

TetraPhos®

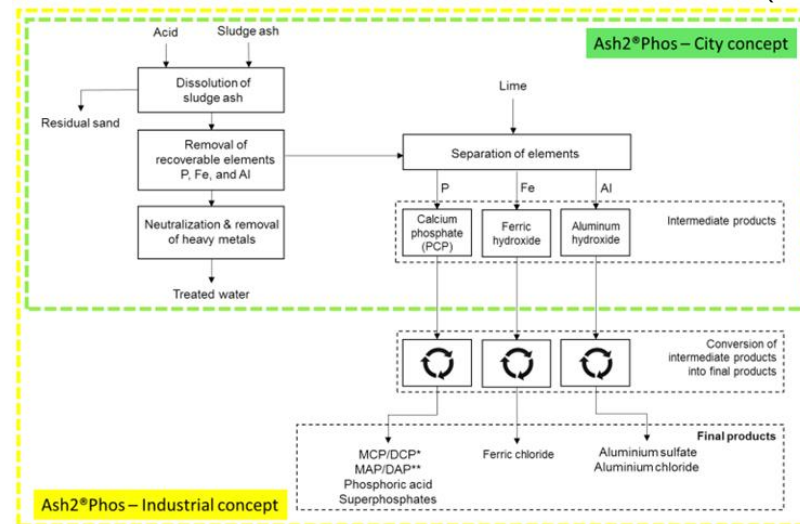
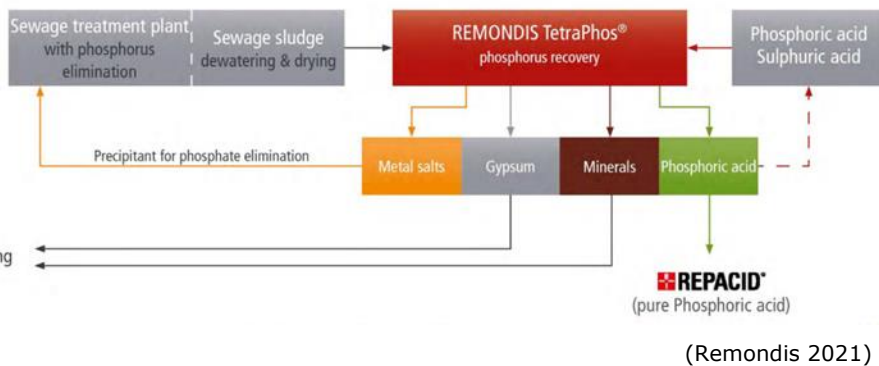

(Remondis 2018)

Ash2Phos®

(EasyMining)

Syötteenä
jätevesilietetuhka

Lopputuotteina:

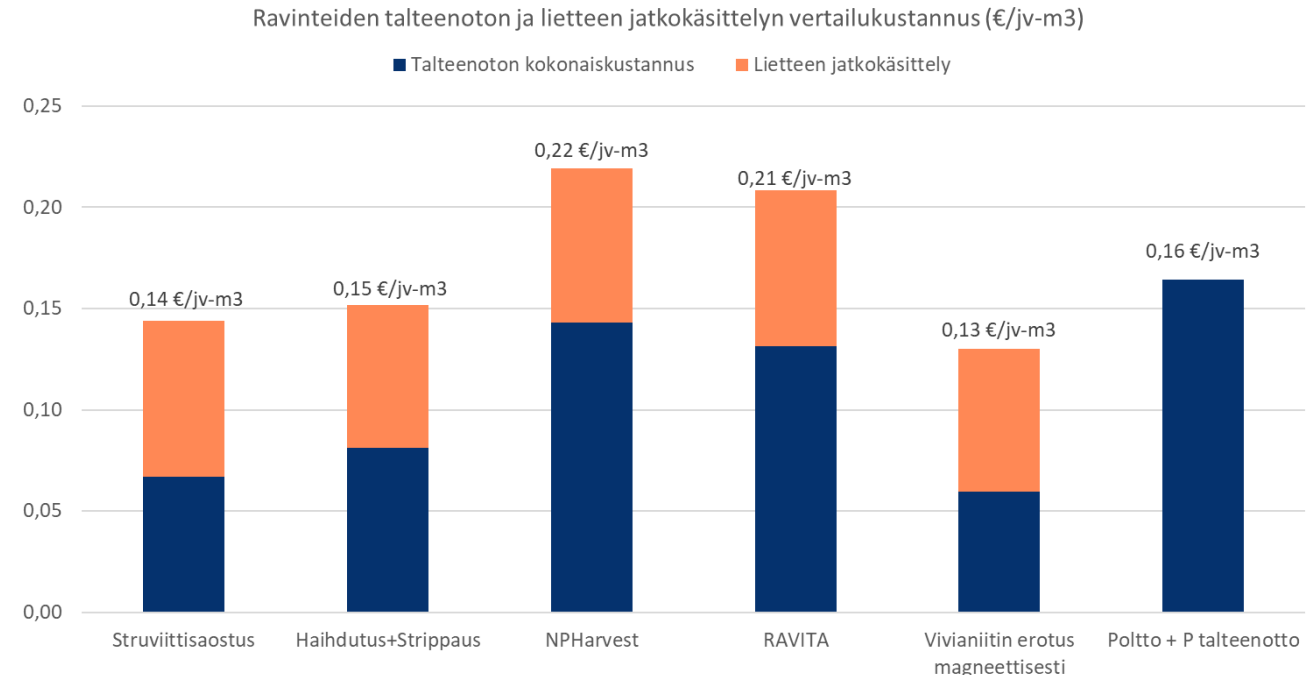
- TetraPhos®
fosforihappo
- Ash2Phos®
saostettu
kalsiumfosfaatti

Tuhkan fosforista
saadaan talteen
jopa yli 90 %
lopputuotteeseen

Teknillistaloudellinen analyysi valittujen menetelmien osalta

- Kustannusten tarkka arvioiminen on erittäin haastavaa
  - Menetelmien kehityksen vaihe
  - CAPEX & OPEX
  - Yhteismitallistettu 100 000 AVL:n puhdistamolle
- Lopputuotteiden tuottoja tai niiden jatkokäsittelystä aiheutuvia kuluja ei ole huomioitu
- Lietejäännöksen loppukäsittelyn kustannukset laskettu 50 €/t lietettä
- Tarkkuustaso $\pm 50\%$

Yhteenveto

- Jätevesien fosforilla on potentiaalia korvata epäorgaanisia lannoitteita
- Typen talteenotolla saadaan katkaistua sisäisiä kiertoja ja laskettua puhdistamon kuormitusta
- Lietteiden mädätys on edellytyksenä monelle talteenottomenetelmälle ja sen osuuden voidaan olettaa kasvavan
- Markkinoilla ja kehitteillä on menetelmiä ravinteiden talteenottoon, jotka sopivat Suomen olosuhteisiin
- Muutokset lainsäädännössä ja markkinatilanteessa luovat toistaiseksi epävarmuutta
- Ravinnepitoiset lopputuotteet vaativat vielä jatkokäsittelyä ennen kuin käytettävissä lannoitteina
- Ravinteiden talteenotto lisää käytännössä aina käsittelykustannuksia
- Keskitetyt ratkaisut ja eri toimijoiden yhteistyö ovat kannattavampia ratkaisuja ravinteiden talteenottoon

Esityksen lähteet

- Balsev. 2022. Gødning fra renselanlægs-fosfor er nu (tæt på at være) en positive business case. <https://www.kruger.dk/goedning-fra-renselanlaegs-fosfor-er-nu-taet-paa-vaere-en-positiv-business-case>
- Baltic Smart Water Hub. 2020. Piloting phosphorus recovery by RAVITA process. <https://www.balticwaterhub.net/innovation/ravita-process>
- Cohen Y. 2018. Ash2Phos –Clean commercial P products from sludge ash. 3rd European Nutrient Event at Ecomondo 2018. Saatavilla: https://phosphorusplatform.eu/images/Conference/ESPP_Rimini_2018/Peesentations/COHEN_Yariv_EasyMining.pdf
- EasyMining. Ash2Phos. <https://www.easymining.se/technologies/ash2phos/>
- Kaljunen Juho Uz Kurt. 22.6.2022. PERM5 Conference presentation: NPHarvest Calcium based P recovery process as a pre-treatment for N recovery
- Kemira Oyj. 2023. Esitys: ViviMag® Phosphorus recovery, Outi Grönfors.
- Kinnunen, Viljami (Gasum). 2019. Biogas process for enhancing nutrient recovery in centralized sludge treatment. Lieteresurssi tänään ja huomenna - 28.11.2019
- P-REX. 2015. Technical Factsheet.
- REMONDIS Aqua Industrie GmbH & Co. KG. 2018. Phosphorrückgewinnung aus Klärschlammasche – Das Remondis TetraPhos®-Verfahren. <https://slideplayer.org/slide/17568009/>
- REMONDIS Aqua Industrie GmbH & Co. KG (2021): TetraPhos® process applied to NL and DE sewage sludge ashes. Comparative analysis. Phos4You final conference - Phosphorus recovery from wastewater: approaches developed within Phos4You. Essen, RuhrTurm and online, 9/22/2021. https://www.nweurope.eu/media/15011/phos4you_108_rak_remondis.pdf.
- Valtari Maria. 2022. Raki-hankkeet webinaariesitelmä 7.10.2022: RAHI Jätevesien ravinteiden ja hiilen kokonaisvaltainen talteenotto
- Veolia Deutschland. 2023. Youtube-video: Kemira ViviMag® phosphorus recovery. https://www.youtube.com/watch?v=CHO0mI6buzU&ab_channel=VeoliaDeutschland
- Wijdeveld W.K., Prot T., Sudintas G., Kuntke P., Korving L., van Loosdrecht M.C.M.. 2022. Pilot-scale magnetic recovery of vivianite from digested sewage sludge. Water Research 212. <https://doi.org/10.1016/j.watres.2022.118131>.

Kiitos!

Nanni Aliklaavu, prosessisuunnittelija

puh. 044 5625 333

email. nanni.aliklaavu@ramboll.fi

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.